

Föryngring av skog

PLANTERING

Plantera för bättre skog

Plantering har under lång tid varit den mest använda och säkraste föryngringsmetoden. Jämfört med naturlig föryngring och sådd ger den generellt sett den snabbaste återbeskogningen. Planterade plantor är dessutom mindre känsliga för väderlekens inflytande.

Markberedningen ger inte bara plantorna en bättre växtmiljö det underlättar också planteringsarbetet.

För att minska konkurrensen från omgivande markvegetation bör man normalt plantera snarast möjligt efter föryngringsavverkningen. Plantering kan göras på hygge utan frö- eller skärmträd eller i kombination med naturlig föryngring eller skärm. Med markberedning får plantan en bra etableringsmiljö samtidigt som planteringsarbetet underlättas.

En skärm kan förbättra planteringsresultatet på fuktiga och frostlänta marker samt där risken för snytbaggeangrepp och gräsuppslag annars är stor.

Plantans härkomst

För ett bra resultat är det viktigt att välja ett plantmaterial som är anpassat till det klimat som råder på växtplatsen. I annat fall kan beståndet drabbas av återkommande kraftiga frostsador som ger luckiga föryngringar, dålig tillväxt och nedsatt kvalitet. För att få information om tillåtet och lämpligt skogsodlingsmaterial kan du vända dig till Skogsstyrelsen på din hemort.

Täckrot och barrot

Markens bördighet, risken för angrepp från snytbagge, viltbetning, frostsador, konkurrens från annan vegetation och uppfrysningsrisk bör vara vägledande vid valet av planttyp. De planttyper som finns tillgängliga är täckrotsplantor, barrotsplantor och omskolade täckrotsplantor. Täckrotsplantan är lätt att transportera och plantera. Den används på många marker, men främst där konkurrensen från annan markvegetation inte är så kraftig. Barrotsplantan är större vilket gör den motståndskraftigare mot skadegörare och konkurrerande vegetation. Omskolade täckrotsplantor påminner om barrotsplantor men har ett mer samlat rotsystem.

Täckrot

Barrot

En bra planta ska vara frisk och ha gröna och friska barr samt ha en bra avvägning mellan stam- och rot del. Täckrotsplantan har rötterna täckta av en torvklump medan barrotsplantan har fria rötter. För båda planttyperna gäller att rötterna ska hållas fuktiga fram till planteringen.

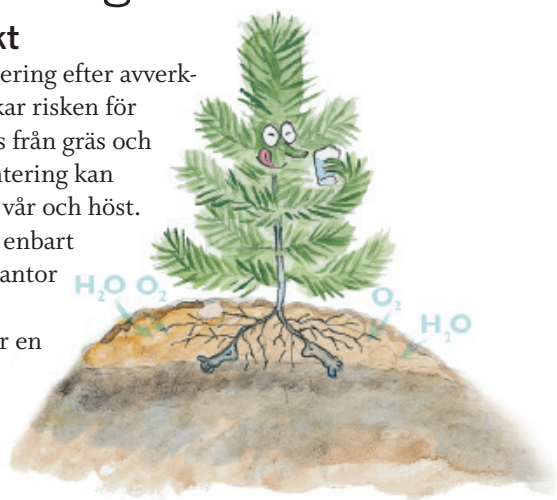
Lagring

Innan plantering ska plantorna förvaras på en skuggig plats med god luftcirkulation. Barrotsplantor måste jordslås om inte plantering sker inom några dagar. Alla plantor ska vara väl uppvattnade innan plantering. Är de behandlade med kemiska skyddspreparat får de inte lagras så att vattendrag riskerar att förorenas.

Plantering

Tidpunkt

Tidig plantering efter avverkning minskar risken för konkurrens från gräs och lövsly. Plantering kan göras både vår och höst. Genom att enbart använda plantor i vila ökar chansen för en lyckad etablering.

För att plantan ska växa bra måste den ha tillgång till näring, vatten och syre.

Antal

TALL Stånd- ortsin- dex	Plantor/ha (st)	Avstånd mellan plantor (m)	GRAN Stånd- ortsin- dex	Plantor/ha (st)	Av- stånd mellan plantor (m)
T 28 +	3 000-3 500	1,7-1,8	G 36 +	2 800-3 500	1,7-1,9
T 24	2 600-3 000	1,8-2,0	G 32	2 500-3 000	1,8-2,0
T 20	2 300-2 800	1,9-2,1	G 28	2 300-2 800	1,9-2,1
T 16	1 900-2 500	2,0-2,3	G 24	2 000-2 500	2,0-2,2
T 12	1 700-2 500	2,0-2,4	G 20	1 700-2 500	2,0-2,4

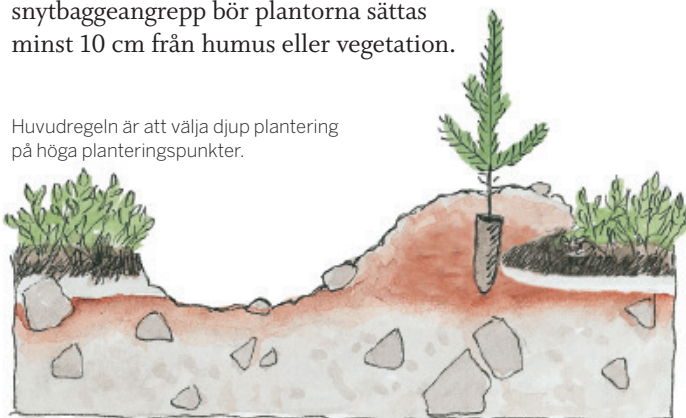
Lämpligt plantantal för tall och gran vid plantering. För björk och lärk rekommenderas 2 500 plantor per hektar och för al och asp 2 000 plantor per hektar.

Planteringspunkt

Vid plantering är huvudregeln i de flesta fall att välja djup plantering på höga planteringspunkter. På torra, sandiga marker och inom områden med risk för försommartorka sätts plantorna i en låg punkt. Plantorna bör aldrig sättas i den djupaste delen av markberedningen.

För att minska konkurrensen från vegetation och risken för snytbaggeangrepp bör plantorna sättas minst 10 cm från humus eller vegetation.

Huvudregeln är att välja djup plantering på höga planteringspunkter.

Plantera noggrant

Sortera bort dåliga plantor. Barrotsplantor med långt rotsystem bör rotbeskäras något innan plantering. Vid planteringen fördelas rötterna jämt i planteringsgropen för att undvika problem med instabilitet och stambaskrökar. Alla plantor, oavsett typ av planta, placeras lodrätt i planteringsgropen, med jord runt rotklump och rötter.

För- och nackdelar med plantering

Plantering

Fördelar med metoden

- snabb återbeskogning
- säker återbeskogning
- möjlighet att välja trädslag
- möjlighet att välja plantegenskaper
- passar alla klimatlägen

Nackdelar med metoden

- hög kostnad för plantor och plantering
- sämre förutsättningar för kvalitetsproduktion

Uppföljning

Föryngringen bör kontrolleras bland annat för att bedöma behovet av grärensning. Behovet av hjälpplantering bör kontrolleras innan plantorna växt sig för stora, vid en tid då det fortfarande är meningsfullt med hjälpplantering. Om det behöver hjälpplanteras bör det ske snarast möjligt med stora plantor.

Behovet av hjälpplantering bör kontrolleras vid en tid då åtgärden fortfarande är meningsfull innan kvarvarande plantor blivit för stora. Bilden visar stickprovisvis cirkeltaxering, där cirkelarna gärna kan ha radien 1,78 meter eftersom det ger den lätt räknade ytan 10 m².

För mer information

Föryngring av skog

Att föryngra skogen efter avverkning är förutsättning för ett uthålligt skogsbruk. Lär dig allt som är värt att veta vid föryngring. 30 sidor

Best.nr. 0516

www.skogsstyrelsen.se/bocker

Kontakta Skogsstyrelsen för mer information. Se även hemsidan www.skogsstyrelsen.se

© Skogsstyrelsen, 2006

All faktainnehåll i informationsbladet överensstämmer med Skogsstyrelsens folder Föryngring av skog - Plantering. Best. nr. 1008

Redaktör: Royne Andersson
Illustratör: Nils Forshed